Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

# ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo dwutygodniowe.

**Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.**

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

**Nr. 5.** Dnia 8. Marca 1884. **XI. rocznik.**



## Rachunki miesięczne.

Co raz bardziéj przyjmuje się u naszych stowarzyszeń zalecany tylekrotnie przez Związek zwyczaj ogłaszania rachunków miesięcznych, czyli bilansu surowego. O ile trudno z początku było zebrać co miesiąc pewną liczbę tych rachunków a często spotykaliśmy się nawet z oświadczeniem od niektórych zarządów stowarzyszeń, że nie widzą potrzeby żądaniu temu zadość uczynić, o tyle obecnie możemy poświadczyć znakomity zwrot ku lepszemu nawet u tych, którzy opozycyę wywoływali.

Jest to dowodem, że u nas każda rzecz dobra z czasem się przyjmie lecz narzucić się nie da. Korzyści jakie przedstawia spełnienie téj małéj na pozór formalności są tak doniosłe, że zarząd który je pomija, wyrządza krzywdę stowarzyszeniu.

Z doświadczenia wiemy, że zarządy Towarzystw, które nie sporządzały bilansu surowego co miesiąc, nie wiedziały przez przeciąg całego roku jaki jest mniéj więcéj rezultat ich zabiegów — nie wiedziały o ile pojedyńcze działy interesu podniosły się lub upadły i z trwogą, a co najmniéj niepokojem wyczekiwały zamknięcia rocznego, aby się dowiedzieć jakie rezultaty wykaże obrót roczny; gdy przeciwnie, bilans surowy sporządzany co miesiąc, daje obraz rozwoju lub zmniejszenie się interesu a tém samém wskazuje dla zarządu kierunek przyszłych czynności.

Całomiesięczna czynność przejrzana i skontrolowana przez sporządzenie bilansu surowego, odkrywa błędy jakie w książkowaniu zajść mogły i ułatwia w przyszłości roczne zamknięcie.

Rachunek ten przedkładany co miesiąc radzie nadzorczéj przypomina jéj członkom przynajmniéj raz na miesiąc obowiązek przejrzenia stanu stowarzyszenia i sprawdzenie takowego, a tym którzy troszczą się o najdrobniejsze szczegóły wskazuje pozycye, które co prędzéj z bilansu usunięte być powinne i na które szczególniejszą baczność zwrócić należy jak n. p. zbyt wysoką cyfrę procentów zaległych, kosztów procesowych, z konieczności inwestowane w nieruchomościach kapitały, wysokie koszta administracyi i inne tym podobne rachunki, które bądź częściowo bądź całkowicie, każdy rozumiejący interes Towarzystwa usunąć się stara.

Wykazy tych rachunków zamieszczane w „Związku“ nietylko że są potrzebne dla wiadomości interesowanych, a szczególniéj tych, którzy udzielają Towarzystwom kredytu, ale nadto dają obraz zakresu czynności stowarzyszeń, oraz ruchu pieniężnego, który zebrany w pojedyńczych działach może wykazać statystyczne daty o stosunkach materyalnych całego kraju.

Jednakowo pomimo kilkoletniéj praktyki zamieszczania rachunków miesięcznych, nie wszystkie zarządy wiedzą co rachunek ten ma zawierać i jakie mają być jego ostateczne sumy, co wnioskujemy z tylu nadesłanych nam wykazów zupełnie mylnych, których cyfry stanu czynnego i biernego różnią się czasem o znaczną kwotę, zamiast żeby się zgodnie balansowały.

W skutek tych spostrzeżeń podajemy krótką wiadomość, jakie cyfry z księgi głównéj lub likwidacyjnéj, gdzie takowa główną zastępuje, — wyjęte być powinne, dla sporządzenia bilansu surowego.

A więc przedewszystkiem bilans surowy zawierać powinien salda, t j różnicę pojedyńczych rachunków, a nie sumy obrotowe, czyli sporządzając stan czynny, należy n. p. przy rachunku pożyczek członkom udzielonych, odciągnąć kwotę spłaconą po dzień zamknięcia bilansu a wynik da nam cyfrę do bilansu surowego,

czyli stan (saldo) pożyczek. Tak samo należy postąpić ze wszystkiemi pozycyami stanu czynnego, który ostatecznie uzupełnia gotówka z dnia tego w którym bilans zamykamy. Tak samo stan bierny ma zawierać saldo udziałów, funduszu rezerwowego, kapitałów obcych a wreszcie odsetek, jeżeli suma tychże stanu biernego przewyższa sumę odsetek stanu czynnego. Obie te kolumny, stanu czynnego i biernego pojedyńczo zesumowane muszą się zrównoważyć, a jeśli zachodzi jaka różnica, to bilans jest źle zestawiony. Należy przeto w rachunkach miesięcznych przesyłanych do „Związku“ zestawić pozycye stanu czynnego i biernego, aby mieć dowód, że rachunek jest dobry i uniknąć mylek, które świadczą o nieświadomości tego co bilans zestawia

Rachunki przesyłane do Związku stowarzyszeń, zawierają stan pojedyńczych pozycyi księgi głównéj a tylko w trzech rubrykach tj. wkładek oszczędności, pożyczek zaciągniętych i pożyczek udzielonych, wykazują także miesięczny obrót — tudzież z drobniejszych rachunków nie ma poszczególnych cyfer, ale mieszczą się one w rubryce „reszta pozycyi“ — zarządy stowarzyszeń winne jednak oprócz tego dla własnéj kontroli, oraz dla swych Rad nadzorczych i komisyi zestawiać także takie rachunki, aby w nich równocześnie cały obrót miesięczny był uwidoczniony, gdyż tém sposobem ułatwią swym organom nadzorczym przegląd i przedstawią w całości ruch kasowy.

Rachunki takie sporządzane na podstawie bilansu z ostatniego miesiąca, mają w drugiéj rubryce sumy obrotowe, w trzeciéj mieści się właściwy bilans surowy z dniem w którym go zamykamy, a w czwartéj różnicę między poprzednim a obecnym rachunkiem. — Ponieważ wiemy, że niewiele Towarzystw rachunki takie zestawia, a pragnęlibyśmy, aby forma ta przyjęła się u stowarzyszeń, podajemy wzór oparty na przykładzie, według którego z łatwością można własny rachunek zestawić.

## Towarzystwo zaliczkowe w ..................

Stowarzyszenie zarejestrowane z ____ograniczoną poręką.

L. ......

### Rachunek za miesiąc luty 1884.

| Wymienienie tytułu | Stan z końcem poprzedzającego miesiąca | | | | W ciągu lutego 1884 | | | | Stan z końcem lutego 1884 | | | | Wynik | | | | Uwaga |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Stan czynny | | Stan bierny | | pobrano | | wydano | | Stan czynny | | Stan bierny | | więcej o | | mniej o | | |
| | zł. | ct | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | |
| Udziały członków . . | . | . | 52504 | 79 | 709 | 82 | 68 | 51 | . | . | 53146 | 10 | . | . | 641 | 31 | Ruch ogólny od 1. Stycznia 1884 po dzień dzisiejszy: złr. 172.321 ct. 45. |
| Wkładki na rach. bież. | . | . | 41264 | 63 | 10851 | 67 | 11492 | 61 | . | . | 40623 | 69 | 640 | 94 | . | . | |
| Wierzytelności weksl. | . | . | 23565 | . | 4601 | 48 | 3296 | . | . | . | 24870 | 48 | . | . | 1305 | 48 | |
| Rachunek banku kraj | . | . | 3000 | . | 3000 | . | 2500 | . | . | . | 3500 | . | . | . | 500 | . | |
| Pożyczki . . . . . . . | 129227 | 71 | . | . | 23234 | 47 | 24032 | 53 | 130025 | 77 | . | . | . | . | 798 | 06 | |
| Procenta . . . . . . . | . | . | 1158 | 84 | 1019 | 68 | 129 | 72 | | . | 2048 | 80 | . | . | 889 | 96 | |
| Fundusz rezerwowy . | . | . | 4795 | . | 50 | . | . | . | . | . | 4845 | . | . | . | 50 | . | |
| Koszta złoż. i admin. | 553 | 83 | . | . | 45 | 08 | 178 | 06 | 686 | 81 | . | . | . | . | 132 | 98 | |
| Koszta procesowe . . | 119 | 63 | . | . | 66 | 86 | 75 | 82 | 128 | 59 | . | . | . | . | 8 | 96 | |
| Zaliczki dla notaryu . | 44 | 95 | . | . | 17 | 28 | 36 | 45 | 64 | 12 | . | . | . | . | 19 | 17 | |
| Zysk z r. 1883. . . . | . | . | 4949 | 25 | . | . | 1129 | 05 | . | . | 3820 | 20 | 1129 | 05 | . | . | |
| Gotówka . . . . . . . | 1291 | 39 | | . | . | . | . | . | 1948 | 98 | . | . | . | . | 657 | 59 | |
| razem . . . | 131237 | 51 | 131237 | 51 | 43596 | 34 | 42938 | 75 | 132854 | 27 | 132854 | 27 | | | | | |
| | | | | | do tego pobór | | 43596 | 34 | | | | | | | | | |
| | | | | | Ruch ogólny | | 86535 | 09 | | | | | | | | | |

Sprawdzono: w............ d........18

Kapitał obrotowy

W.................... dnia ................ 18

**Komisya rewizyjna:**

**Dyrekcya:**

# Lustracya

## Towarzystwa wzajemnego kredytu w Sędziszowie.

Dnia 2. marca 1884. odbyłem lustracyą związkowego towarzystwa pod firmą „Towarzystwo wzajemnego kredytu w Sędziszowie“ stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką. Przy lustracyi byli obecni ze strony Dyrekcyi dotyczącego Towarzystwa pp. Dr. Franciszek Sędzielowski, Aleksander Smolewski i Adolf Weisser, ze strony komisyi kontrolującéj p. Józef Szczepanik. Księga główna wykazywała w dniu lustracyi następujący stan majątkowy (bilans surowy):

Stan bierny: Udziały 4419 zł. 33 ct., fundusz rezerwowy 41 zł. 27 ct., wkładki oszczędn 7542 zł. 65 ct., długi towarzystwa 7300 zł., odsetki 70 zł. 15 ct., strat i zysków 488 zł. 34 ct., rok 1884 360 zł. 73 ct., razem 20.222 zł. 47 ct.

Stan czynny: Pożyczki 19.645 zł. 59 ct., koszta administr. 24 zł. 48½ ct., inwentarz 105 zł. 42 ct., dłużnicy różni 39 zł. 94 ct., koszta założenia 187 zł. 64 ct., kasa 219 zł. 39½ ct., razem 20.222 zł. 47 ct.

Udziały w sumie 4419 zł. 33 ct. w. a. pochodzą od 233 członków, których liczba od ostatniego zamknięcia rachunkowego (1882) wzrosła o 124. Wpłaty na udziały przez członków są należyte. Dywidendę płaciło Towarzystwo w ostatnich dwu latach po 10% i 10%.

Fundusz rezerwowy powstaje z zysków, wynosi obecnie 1% udziałów i ulokowany jest w obrocie.

Wkładki oszczędności w sumie 7542 zł. 65 ct. pochodzą od 54 stron w granicach od 1 zł. do 1355 zł. 65 ct. Między właścicielami książeczek oszczędności znalazłem 7 numerów od instytucyi publicznéj, a mianowicie: Fundusz konkurencyi kościelnéj 2 książ. fundusz towarz. rzemieśl. - sierót - szpitalny - szkolny — klasztor kapucynów.

Towarzystwo oprocentowuje wkładki oszczędności po 6% rocznie, a nadto praktykuje następujące przy wypłacie zastrzeżenia: a mianowicie wymaga wypowiedzenia do kwoty 50 zł. — 3 dni, do 150 zł. — 8 dni, do 500 zł. — 14 dni wyżéj 30 dni. — Sposób obliczania znalazłem prawidłowy.

Ewidencya wydawanych przez Dyrekcyą książeczek oszczędności prowadzi się przez księgę wkładek.

Wycofane książeczki oszczędności unieważnia się i przechowuje w kasie.

Długi Towarzystwa w sumie 7300 zł., pochodziły od: *a)* Gal. kasa oszczędności (na weksle 5%) 3500 zł., *b)* weksel depozytowy 1700, zł., *c)* weksel Tow. zal. we Lwowie (6%) 2100 zł. razem jak wyżej 7300 zł.

Towarzystwo wywiązuje się ze swoich zobowiązań punktualnie. Kontrola reeskontowanych weksli przez odpowiednią księgę zaprowadzoną będzie — dotychczas kontrola była zbyteczną dla braku tego rodzaju czynności.

Saldo odsetek wynosiło 70 zł. 15 ct., czyli w przychodzie 144 zł. 50 ct., w rozchodzie 74 zł. 35 ct. Towarzystwo pobiéra od pożyczek, udzielanych członkom 9%, a nadto w razie zwłoki prowizyą po 3% łącznie 12%.

Odsetki obliczają się stronom od pozycyi terminowych dokładnie według dni, od pożyczek ratalnych w ten sposób, że np. od pożyczek kwartalnych pobiera Towarzystwo procent za pierwsze 3 miesiące z góry — następnie z uwzględnieniem częściowéj spłaty. Prowizya zwłoki oblicza się od chybionéj raty.

Pożyczki w sumie 19.645 zł. 59 ct. składają się z 184 pozycyi.

Pożyczki udziela Towarzystwo w kwotach od 10 zł. do nieograniczonéj wysokości na następujące obligi dłużne: akta notaryalne — skrypta dłużne i weksle, i na spłaty miesięczne — kwartalne — półroczne — równe lub nierówne.

Pod względem formalnym znalazłem weksle, skrypty dłużne i akty notaryalne prawidłowo wygotowane.

Sposób przechowywania i kontrola nad tymi walorami jest następująca: znajdują się w kasie ogniotrwałéj.

Towarzystwo udziela pożyczek na posiedzeniach Dyrekcyi na podstawie podań pisemnych. Uchwały uwidocznia się na odwrotnéj stronie podania i w księdze uchwał.

Spłaty pożyczek odbywają się zupełnie prawidłowo.

Zaskarżonych pozycyi jest 1 ze sumą 40 zł.

Ewidencyą spraw procesowych utrzymuje Dyrekcya, dotychczas zaskarzono tylko jednego dłużnika.

W ogóle co do pożyczek według szczegółowych informacyi, które zaciągnąłem zaznaczyć muszę, że są zupełnie pewne i bardzo oględnie udzielane.

Koszta administracyi wynoszą: 136 zł. 65½ ct.; remuneracya urzędnika 50 zł. rocznie; służby 17 zł. rocznie; podatki i reszta wydatków 69 zł. 65½ ct.

Kasę, która według bilansu surowego i księgi kasowéj wykazywała 279 zł. 22½ ct. w. a. zliczyłem szczegółowo i znalazłem w porządku.

Do do innych pozycyi bilansowych i kasowych znalazłem, że są zupełnie zgodne z prawdziwym stanem Towarzystwa.

Biuro Towarzystwa znajduje się w domu Dra Franciszka Sędzielowskiego i zajmuje jedną ubikacyę. Wchód zaopatrzony żelaznemi drzwiami, okna kratami — zaś na walory posiada Towarzystwo kasę ogniotrwałą.

Kancelarya Towarzystwa prowadzona jest przez p. Adolfa Weissera. Protokół podawczy, protokoły Rady zawiadowczéj, protokoły z posiedzeń dyrekcyi i resztę ksiąg prowadzi p. Weisser, registratura i akta, korespondencya i strazzę oraz kasę prowadzi Dr. Sędzielowski.

Szczegółowe spostrzeżenie: Towarzystwo prowadzone przez ludzi fachowych z zamiłowaniem i poświęceniem pracujących, rokuje jak najlepszą przyszłość, a przez należyte poparcie w sferach właściwych, może bardzo zbawienną oddać usługę mieszkańcom tamtejszym i okolicznym.

W Łańcucie, dnia 3. marca 1884.

*Bolesław Żardecki.*
lustrator okręgowy.

---

## KORESPONDENCYA.

**Z Radziechowa**. — Odległośc między Radziechowem a Toporowem wynosi trzy mile austryackie (22·7 kilometrów) — Mimo téj znacznéj odległości i mimo, że droga oba powyższe miasteczka łącząca, nawet przez optymistę do dobrych dróg policzoną być nie może, mimo daléj nie mniéj ważnéj okoliczności, że w Toporowie znajdują się dwa żydowskie stowarzyszenia zaliczkowe a w Radziechowie tylko jedno chrześciańskie, gdyż i żydowska Kasa zaliczkowa, niedawno tamże założona, dotąd jeszcze nie funkcyonuje — mimo tego wszystkiego liczba tak włościan, jak żydów z okolicy Toporowa, w tutejszém Towarzystwie zaliczkowém o pożyczkę się zgłaszających, coraz bardziéj się wzmaga.

Ludzie ci z chęcią ponoszą znaczne koszta podróży, byle tylko udzielono im kredytu w naszéj a nie w ich własnéj, lokalnéj instytucyi. — Kogo by to dziwiło, temu dla wyjaśnienia rzeczy przytoczę autentyczne cyfry, jako najdosadniéj i najlepiéj wyjaśniające wszelkie wątpliwości. — Jakie jest postępowanie przy udzielaniu pożyczek w naszém Towarzystwie zaliczkowém, tego tu wyłuszczać nie potrzebuję, bo nie różni się ono niczém od postępowania praktykowanego w Towarzystwie zaliczkowém lwowskiém i w innych Towarzystwach poważanych w kraju naszym. — W jaki sposób udzielają pożyczek w Toporowie a mianowicie w Towarzystwie z obydwu tam istniejących bardziéj renomowaném, niech wyjaśni następujący przykład, za którego autentyczność ręczę, gdyż opowiedziane mi zostało przez bezpośrednio interesowanego, w obec świadków osobiście go znających.

Indywiduum, któremu przyznano w powyższém Towarzystwie Toporowskiém 50 zł., zgłasza się tamże i po podpisaniu skryptu dłużnego otrzymuje następującą odprawę: odtrąca się mu:

| | |
|---|---|
| tytułem wpisowego . . . . . . . | 1 zł. 50 ct. |
| tytułem odsetek (8%) z góry za rok | 4 „ — „ |
| tytułem *Kanzlei-Spesen* . . . . . | 0 „ 50 „ |
| tytułem należytości: *Drucksorten*, *Gebühren*, *Stempel* . . . . . . | 0 „ 60 „ |
| tytułem udziału (5% od wypoż. kwoty) | 2 „ 50 „ |
| razem . . | 9 zł. 10 ct. |

na pozostałość t. j. na 40 zł. 90 ct. wydaje się owemu nieszczęśliwemu dłużnikowi t. z. Cassa-Schein, który opiewa na 40 zł. 90 ct. (w powyższym wypadku) i który jest płatny trzy miesiące à dato. — Z tym Cassa-Scheinem wychodzi dłużnik z Towarzystwa i w okamgnieniu spotyka się z usłużnym żydkiem, który już na niego oczekiwał, a który współczując gwałtowną potrzebę pieniędzy u klienta Toporowskiego-Banku ofiaruje się gotowym do zakupienia Casa-Scheinu. Tu rozpoczynają się targi i stósownie do inteligencyi, rzeczywistéj a gwałtownéj potrzeby, stosunku zachodzącego między kupującym a sprzedającym i innych okoliczności, sprzedaje dłużnik swój papier z utratą 10% w najlepszym — 20 do 25 procentów w najgorszy razie, t. j. że otrzymuje gotówką kwotę wahającą się w granicach między 36 zł 81 ct. gdy 10%, a 32 zł. 72 ct. lub 30 zł. 60 ct. gdy 20% lub 25%. — Szczęśliwiec ów uzyskał przeto w miejsce żądanéj kwoty 50 zł. kwotę o 13 zł. 19 ct. lub o 17 zł. 28 ct. do 19 zł 32 ct. mniejszą — jedném słowem kredyt który osięgnął, kosztuje go w najlepszym razie 26·38%, w wypadku mniéj pomyślnym 34·56 do 38·64%. Natomiast ów szlachetny żydek który wykupił Cassa-Schein z zyskiem 10 do 25% idzie po trzech miesiącach do Toporowskiego Banku i uzyskuje tamże kwotę, na którą czek opiewa wraz z 7% zysku od tejże kwoty; jedném słowem, usłużny lichwiarz zrobił jak na dzisiejsze czasy nie zły interes, bo zyskał od wydanych pieniędzy w najgorszym dla siebie wypadku 17%, w pomyślniejszym 27 do 32%. — Przykład powyższy jest nie złym komentarzem, jak najlepsze nawet ustawy przez ludzi złéj woli mogą być wypaczone i obrócone na szkodę społeczeństwa. *Franciszek Mrozowski.*

---

# Ruch stowarzyszeń.

Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu lutym b. r. następujące zmiany w rejestrach spółek zarobkowych i gospodarczych:

*Nowe stowarzyszenia.*

**Towarzystwo ochrony własności ziemskiéj przy radzie powiatowéj krakowskiéi, stow. zarej. z ograniczoną odpowiedzialnoscą.** Statut z 28. czerwca 1883. Celem Towarzystwa jest utrzymanie członków przy własności ziemskiéj, zagrożonéj wywłaszczeniem przez wierzycieli. — Najniższy udział wynosi 5. zł. Dopiéro 100 zł. udziału daje prawo głosu. Rada nadzorcza składa się z 9 członków co trzy lata wybieranych. Dyrektorów jest 5ciu na okres dwuletni przez Radę nadzorczą mianowanych. Członek Dyrekcyi nie może być dłużnikiem Towarzystwa, ani należeć do Rady nadzorczéj. Poręka dwukrotna. (C. k. sąd krajowy, jako handlowy w Krakowie).

**Towarzystwo wzajemnego kredytu w Podwołoczyskach, stow. zarej z ograniczoną poręką** — po polsku. **Gegenseitiger Credit-Verein in Podwoloczyska, registr. Genossenschaft mit beschr. Haft.** — po niemiecku. — Statut z dnia 4. grudnia 1883. Dyrekcya składa się z 3 członków i jednego zastępcy. — Obecni Dyrektorowie: pp. Lazar Harzfeld, Abraham Alterhand i Izrael Läufer, jako zastępca p. Lazar Rosenstrauch. Udziały po 10 zł. Poręka dwukrotna. Firmują dwaj członkowie dyrekcyi. (C. k. sąd obwodowy, jako handlowy w Tarnopolu).

**Handel skór i wyrobów skórzanych, towarz. zarej. z nieogr. poręką w Tarnowie.** Statut z 4. listopada 1883. Celem Towarzystwa jest prowadzenie handlu skór i wszelkich artykułów potrzebnych do wyrobu obuwia, uprzęży i rękawiczek, jakoteż i zyskowna odsprzedaż wyrobów ze skóry w magazynie. Dyrekcya składa się z dwu członków: pp. Wojciecha Lewandowskiego i Jana Styły. Firmują obaj Dyrektorowie. (C. k sąd obwodowy, jako hadlowy w Tarnowie).

**Towarzystwo hadlu skór w Łańcucie, stow. zarej. z nieog poręką.** Statut z dnia 15. listopada 1883. Zarząd sprawuje dyrekcya złożona z pp. Bolesława Żardeckiego, Jakóba Chrzana i Michała Drabickiego, jako dyrektorów, i pp. Aleksandra Blajcza, Jana Bräglewicza i Walentego Fleszara, jako zastępców. Prezesem Towarzystwa jest p. Karol Scipio. — Firmują wszyscy trzéj dyrektorowie (C. k. sąd obwodowy, jako handlowy w Rzeszowie).

**I. związkowa pracownia robotników stolarskich „Zorza“ we Lwowie, stow. zarej. z nieog. poręką** Statut z d. 13. stycznia 1884. Udziały po 25 zł. Więcéj nad cztéry udziały członek posiadać nie może. Celem stowarzyszenia jest nastręczanie sposobności nabywania udziałów w przedsiębiorstwie fachowém, mniéj zamożnym robotnikom stolarskim, przez wykonywanie wszelkich w zakres zawodu stolarskiego wchodzących robót, na wspólny zysk lub stratę. Towarzystwo wykonuje wszelkie roboty, stolarskie-fabryczne, nadto z takowemi w związku pozostające roboty lakiernickie, szklarskie i tokarskie. Urządza wystawę mebli własnego wyrobu po cenach stałych a umiarkowanych; przyjmuje zamówienia na udekorowanie sal i jadalń, a zatém i roboty tapicerskie. — Zarząd sprawuje Dyrekcya złożona z 3 członków, pp. Antoniego Prechitki, Józefa Kosiny i Ferdynanda Piotrowskiego. (C. k. sąd krajowy, jako handlowy we Lwowie. Uch. z dnia 26. stycznia 1884. L. 3446.)

**Wydział Związku stowarzyszeń** odbył na dniu 27. lutego posiedzenie, na którém byli obecni p. Patron dr. Skałkowski, przewodniczący dr. Maly, członkowie wydziału p. Żabicki, Merunowicz, Aleksandrowicz, oraz sekretarz i redaktor Związku Wł. Terenkoczy.

I. Zatwierdzono protokół z ostatniego posiedzenia.

II. Sprawozdanie p. sekretarza, w którym zaznaczył zwrost czynności z powodu spłat wierzytelności Banku włościańskiego przez niektóre Stowarzyszenia, za pośrednictwem Związku dokonywanych, — zostało przyjęte do wiadomości. Spłat tych podjęły się dotychczas 13 stowarzyszeń, którym przesłano 153 rachunków z możliwemi przez kuratoryę poczynionemi opustami, z tych zaś 32 długi na kwotę 11.027 zł. zostały zapłacone.

III. Sprawozdanie p. Patrona, w którym poruszył sprawę unormowania stosunku Towarzystw zaliczkowych, mających zastępstwo Banku krajowego, względem téj instytucyi a mianowicie wysokość prowizyi od czynności w dziale hipotecznym — przyjęto do wiadomości.

IV. Przyjęto do Związku: Towarzystwo zaliczkowe w Borszczowie, stow. zarej. z nieogr. poręką i Towarzystwo handlu skór w Drohobyczu, stow. zarej. z nieogr. por. — zaś odmówiono przyjęcia Towarzystwu kredytowemu w Przemyślanach.

V. Na wniosek p Patrona uproszono p. Aleksandrowicza aby odwiedził Towarzystwa handlu skór w Łańcucie, Mielcu i Tarnowie, oraz garbarnię w Ładnéj pod Tarnowem.

**Spółkom pożyczkowym w Wielkopolsce** grozi nowy zamach ze strony rządu a mianowicie sądy tamtejsze żądają od nich, aby swe bilanse i protokoły przesyłały spisane po niemiecku, w przeciwnym razie zostaną skazane na karę pieniężną. „Orędownik“ dodaje od siebie, że Spółki staną z pewnością w obronie swego prawa, ale gdyby nawet wyrok miał wypaść na ich niekorzyść, to obowiązywałby je o tyle, o ile wchodzą w styczność z są-

dami, a więc musiałyby bilanse i protokoła przesyłać do sądu po niemiecku, ale książki prowadziłyby jak dotąd po polsku. W „Kurjerze Poznańskim“ zaś piszą, że gdyby to rozporządzenie miało się ostać, spółki musiałyby odbywać swe zebrania w obec notaryusza i tłumacza sądowego.

**Towarzystwo handlu skór w Drohobyczu** odbyło na dniu 10. lutego b. r. Walne zgromadzenie, na którém uchwalono z czystego zysku z r. 1883 w kwocie 1021 zł. 82 ct. wykazanego, wypłacić 3% tytułem zwrotu za zakupione przez członków towary, zaś 20% jako dywidendę od wpłaconych udziałów. Znakomite rezultaty tego stowarzyszenia powinne zachęcić rzemieślników innych miast do zakładania Towarzystw handlu skór.

**Dalsza organizacya zastępstw Banku krajowego.** Do liczby Towarzystw, które podpisały już układ z Bankiem krajowym i otwarły zastępstwo, przybywają:

25. Tow. zaliczkowe i kredytowe w Rzeszowie.
26. Tow. zaliczkowe w Mościskach.
27. Tow. zaliczkowe w Jaworowie.
28. Tow. zaliczkowe w Rohatynie.

---

## Bilanse stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za r. 1883.

**12. Dąbrowa. Towarzystwo zaliczkowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: Saldo odsetek 11.305·69, odsetki naprzód zapłacone 211·10, odsetki należne 2593·18, razem 14.109·97. Straty: Odsetki niepodniesione 2 865·42, odsetki naprzód pobrane 2.106·54, koszta administracyi 3.129·29, na fundusz podatkowy 1.200·—; czysty zysk 4.808·72, razem 14.109.97. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 233.971·19, odsetki naprzód zapłacone 211·10, odsetki należne 4.019·64, zaliczki prawne 824·87, lokacya funduszu rezerwowego 11.595·58, gotówka 5.003·40, razem 255.625·78. Stan bierny: udziały 56.777·10, wierzyciele 172.442·03, odsetki naprzód pobrane 2.106·54, odsetki niepodniesione 2.865·42, fund. rezerw. 14.615·97, koszta administracyi 810·—, fundusz podatkowy 1.200·—, czysty zysk 4.808·72, razem 255.625·78. Obrót kasowy 1,006.287·58.

**13. Mariampol. Kasa zaliczkowa** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: procenta pobrane 1.204·16, procenta naprzód wypłacone 5.—, procenta należne 80·54, razem 1.289·70. Straty: Procenta wypłacone 511·48, koszta administracyi i podatki 330·57, procenta naprzód pobrane 85·54, czysty zysk 362·11, razem 1.289·70. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 11.898·—, procenta należne 85·54, koszta procesowe 5·79, koszta notaryalne 4·50, gotówka 825·87, razem 12.819·70. Stan bierny: Udziały 4.113·04, wkładki oszczędn. 3.582 64, wierzyciele 4.000·—, procenta naprzód pobrane 85·54, fundusz rezerw. 456·26, pozostałość zysku z lat poprzednich 220·11, czysty zysk 362·11, razem 12.819·70. Ogólny obrót kasowy 33.263·52.

**14. Skałat. Vorschuss u. Credit-Verein.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: Odsetki pobrane 1.630·58, odsetki należne 56·40, wpłaty na koszta administracyi 213·08, razem 1.900·06. Straty: odsetki naprzód pobrane 648·72, odsetki wypłacone 47·10, odsetki zaległe 9·73, koszta administracyi 153·39, płace członków dyrekcyi 489·17, zużycie inwentarza 65·89, czysty zysk 486·06, razem 1.900·06. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 12.012·83, odsetki należne 56·40, koszta założenia i ruchomości 588·—, koszta administracyi 81·68, gotówka 890·10, razem 13.629·01. Stan bierny: fundusz rezerwowy 305·— udziały 9.961·50, wkładki oszczędności 2.218·—, procenta naprzód pobrane 648·72, odsetki zaległe 9·73. czysty zysk 486·06, razem 13.629·01. Obrót kasowy 50.870·67.

**15. Lwów. Towarzystwo wzajemnego kredytu.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: Z rachunku procentów 3.403·13. Straty: Koszta administracyi 2.620·33, koszta urządzenia 37·12, czysty zysk 745·68, razem 3.403·13. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 80.708·47, zaliczki procesowe 917·83, koszta urządzenia 705·14, procenta należne 2.865·39, koszta administracyi 227·—, gotówka 2.328·32, razem 87.752·15. Stan bierny: Udziały 17.161·09, wkładki oszczędności 50.840·02, wierzyciele wekslowi 17.324·—, fundusz rezerwowy 1·191·25, procenta naprzód pobrane 490·11, czysty zysk 745 68, razem 87.752·15. Obrót kasowy 931.429·68.

**16. Bóbrka. Towarzystwo zaliczkowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: Z rachunku odsetek 942·85. Straty: amortyzacya kosztów urządzenia 15·24, koszta administracyi 287·70, podatki 100·—, czysty zysk 539·91, razem 942·85. *b) Bilans.* Stan czynny: Pożyczki 25.694·58, odsetki naprzód zapłacone 73·74, odsetki zaległe 593·45, ruchomości 137·20, administracya 50·80, zaliczki procesowe 40·30, gotówka 821·47, razem 27.411·54. Stan bierny: udziały 5 002·48, wkładki oszczędności 12.223·45, długi zaciągnięte 8·050·—, odsetki naprzód pobrane 253·32, fundusz rezerwowy 1.041·20, rezerwa strat 201·18, rezerwa podatkowa 100·—, czysty zysk 539·91, razem 27.411·54. Obrót kasowy 150.128·62. Liczba członków 284.

**17. Przemyślany. Towarzystwo zaliczkowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: Z rachunku odsetek 3.397 43. Straty: z rachunku kosztów urządzenia 86·80, z rachunku kosztów administracyi 1.563 30, czysty zysk 1.747·33, razem 3.397·43. *b) Bilans.* Stan czynny: Gotówka 1.578·47, pożyczki 67.051·34, procenta należne 983·12, zaliczki procesowe 262 79, koszta urządzenia

781·59, udział w Tow. zaliczkowém we Lwowie 1.000·—, razem 71.657·31. Stan bierny: Udziały 12·914·49, wkładki oszczędności 31.251 60, wierzyciele 20.611·24, fundusz rezerwowy 3.766·31, procenta naprzód pobrane 1.366·34, czysty zysk 1.747·33, razem 71.657·31.

**18. Drohobycz. Towarzystwo handlu skór** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: nadwyżka z inwentarza magazynu 2.183·93, reszta zysku z r. 1882 28·27. razem 2.212·20. Straty: koszta administracyi 1.030·13, amortyzacya kosztów założenia i ruchomości 11·06, procenta 149·19. Czysty zysk 1.021·82, razem 2.212·20. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 2.369·19, zapas towarów 6.574·82, koszta założenia i ruchomości 99·55, udział w Tow. zaliczkowém w Drohobyczu 300·—, różni dłużnicy 498·72, razem 9.842·28. Stan bierny: udziały 1.267·53, fundusz rezerwowy 94·31, kaucya magazyniera 106·—, różni wierzyciele 7.352·62, czysty zysk 1.021·82. razem 9.842·28. Obrót kasowy 79.065·75, sprzedaż towarów 28.023·27. Liczba członków 20.

**19. Rzeszów. Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: Procenta pobrane 23.273·67, procenta przeniesione z r. 1882. 2.120·08, razem 25.393·75. Straty: Procenta pobrane na r. 1884. 2.189·54, procenta wypłacone 12.955·49, koszta administracyi i podatki 3.970·15, zużycie inwentarza 40 —, czysty zysk 6.238·57, razem 25.393·75. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 6.036·35, pożyczki 321.997·34, ruchomości 300.—, zaliczki procesowe 158·95, koszta administracyi 100.—, razem 328.592·64. Stan bierny: Udziały 54.400·29, wkładki oszczędności 254.861·25, fundusz rezerwowy 10.611·70, dywidenda niepodniesiona 291.29, procenta pobrane na r. 1884. 2.189·54, czysty zysk 6.238·57, razem 328.592 64. Obrót kasowy 2,739.966 28. Liczba członków 483.

**20. Radomyśl. Towarzystwo oszczędności i pożyczek.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: Saldo odsetek 1.111·50, odsetki naprzód wypłacone 64·71, odsetki zaległe 24·10, razem 1.200·31. Straty: Odsetki należne 106·29, odsetki naprzód pobrane 352·94, koszta administracyi i urządzenia 416·80, podatki 26·—, czysty zysk: 298·28, razem 1.200·31. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 14.822.28, odsetki naprzód wypłacone 64·71, odsetki zaległe 24·10, zaliczki procesowe 23·92, ruchomości 100·—, lokacya 100·—, gotówka 187·71, razem 15.322·72. Stan bierny: udziały 2.295·66, wkładki na rachunek bieżący 4.465 83, wierzyciele 7.132·—, odsetki naprzód pobrane 352·94, odsetki niepodniesione 106·29, fundusz rezerwowy 445·72, koszta administracyi 200·—, fundusz podatkowy 26·—, czysty zysk 298 28 razem 15.322·72. Obrót kasowy 107 455·70. Liczba członków 184.

**21. Strzyżów. Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: procenta pobrane 3.553·42. Straty: procenta wypłacone 1.888·47, zużycia inwentarza 8·33, koszta zarządu 277·42, czysty zysk 1.379·20, razem 3.553·42. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 1.103·01, pożyczki 49.999·—, odsetki zaległe 738 62, inwentarz 74·70, zaliczki procesowe 193·55, razem 52.108·88. Stan bierny: Udziały 5.576·10, wkładki oszczędności 42.863 18, fundusz rezerwowy 2.006·50, odsetki przenośne 283·90, czysty zysk 1.379·20, razem 52.108·88. Obrót kasowy 305·992·24. Liczba członków 463.

**22. Nadwórna. Kasa zaliczkowa.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: procenta pobrane 1.796·89, procenta zaległe 36·13, procenta naprzód zapłacone 113·55, zwrot kosztów administracyi 62·43, zapas druków 50·—, procenta należne od lokacyi, 12 —, razem 2.071·—. Straty: procenta wypłacone i dopisane 809·88, procenta naprzód pobrane 251·21, zużycie inwentarza 25·17, procent funduszu rezerwowego 12·—, koszta zarządu 457·69, rezerwa podatkowa 50·—, czysty zysk: 465·05, razem 2.071·—. *b) Bilans* Stan czynny: Gotówka 958·76, pożyczki członkom udzielone 22.142·36, lokacye 350·—; inwentarz 226 57, procenta zaległe i naprzód zapłacone 149·68, zapas druków 50·—, procenta od lokacyi 12·—, razem 23.889·37. Stan bierny: Udziały członków 4.827·90, fundusz rezerwowy 311·62, wkładki oszczędności 4.083 59, wierzyciele 13.900·—, procenta pobrane na r. 1884 251·21, rezerwa podatkowa 50·—, czysty zysk: 465·05, razem 23.889 37. Obrót kasowy 75.596·04. Ilość członków 267.

**23 Lwów. Bank rolniczy.** *Bilans.* Stan czynny: koszta założenia 1.357·65, rachunek ruchomości 1.208·73, rachunek worków 1.027 86, zaliczki na produkta 115.219·42, zaliczki na papiery wartościowe 1.343·24, różne należytości 5 444·—, weksle 109.117·90, gotówka 5.361·74, razem 240.080·54. Stan bierny: Fundusz rezerwowy 3.487·47, udziały członków 69.600·—, wierzytelności różne 9.570·69, weksle reeskontowane 38.167·04, weksle w depozycie 102.565·45, wkładki na rachunek bieżący 14.736·93, czysty zysk 1.952·96, razem 240.080·54.

**24. Jezierna. Towarzystwo kredytowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: Saldo odsetek 2.054·70. Straty: Wydatki kancelaryjne 86·22, druki 15·—, sprzęty 45·26, koszta założenia 28·—, płaca członków Dyrekcyi 664·39, podatki 200·— zysk 1.015·83, razem 2.054·70. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 1.418·30, odsetki i prowizye 465·25, pożyczki 18.958·94, druki 134·91, sprzęty 407·38, koszta założenia 250·—, płace urzędników z góry pobrane 464·—, koszta sądowe 62·86, razem 22.161·64. Stan bierny: fundusz rezerwowy 258·—, udziały 10.360·—, procenta z góry pobrane 876·48, wkładki oszczędności 1.751·33, długi wekslowe 7.700·—, rezerwa podatkowa 200·—, zysk do podziału 1.015·83, razem 22 161·46. Obrót kasowy 202.173 06. Liczba członków 196.

## OGŁOSZENIA.

### *Zaproszenie do przedpłaty.*

W myśl uchwały Wydziału Związku z dnia 7. grudnia 1883. przystępujemy do wydania:

**Podręcznika dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych,**
*opartych na ustawie z dnia 27. kwietnia 1873.*
który obejmować będzie następujące działy:

1. Ustawy o stowarzyszeniach i dotyczące ustawy podatkowe.
2. Wzory statutów dla stowarzyszeń *a)* kredytowych, *b)* handlowych i produkcyjnych.
3. Wzorowe regulamina i instrukcye.
4. Wskazówki przy założeniu stowarzyszenia.
5. Założenie ksiąg i otwarcie czynności.
6. Rys buchhalteryi zastósowanéj dla Towarzystw zaliczkowych, z przykładami.
7. Rys buchhalteryi zastósowanéj dla Towarzystw handlowych i przemysłowych, z przykładami.
8. Postępowanie przy udzielaniu kredytu oraz wzory: skryptów, aktów, weksli, dla pożyczek hipotecznych, kredytu budowlanego, niemniéj wzory do spraw spornych.
9. Stosunek z instytucyami udzielającemi kredyta stowarzyszeniom.
10. Historya Związku i zasadnicze uchwały Walnych Zgromadzeń delegatów Związku.

Podręcznik wyjdzie w 12 zeszytach miesięcznych. — Cena prenumeracyjna ustanawia się na 3 złr. w. a.

Aby umożliwić to ze wszech miar potrzebne wydawnictwo, którego brak od dawna uczuć się dawał, oraz w celu wczesnego oznaczenia nakładu, upraszamy o rychłe zamówienia, tymbardziéj, że druk „Podręcznika“ rozpocznie się wtedy, gdy odpowiednia liczba przedpłacicieli się zgłosi.

Po wyjściu ostatniego zeszytu, będzie cena znacznie podwyższoną.

Zamówienia przyjmuje Związek stowarzyszeń.

*Dr. Skałkowski* Patron. — *W. Terenkoczy* sekretarz.

---

## Konkurs.

Rozpisuje się niniejszém konkurs na posadę stałego dyrektora Towarzystwa zaliczkowego w Mościskach, z płacą roczną 900 zł. i dodatkiem na pomieszkanie 100 zł. z kaucyą 900 zł. w. a. — Stabilizacya nastąpi po upływie roku służby.

Podania udokumentowane dowodami uzdolnienia zawodowego wnieść należy do dni 20 na ręce prezesa Towarzystwa Bolesława Śmiałowskiego, właściciela dóbr w Stojańcach poczta Sądowa Wisznia.

Z Rady nadzorczéj Towarzystwa zaliczkowego.

Mościska, d. 20. lutego 1884.

*Bolesław Śmiałowski.*

## Ogłoszenie.

Ogólne Zgromadzenie Towarzystwa kasy zaliczkowéj na powiat sądowy szczérzecki stow. zarejestr. z nieogr. poręką w Szczércu odbędzie się dnia 13. marca 1884 o godzinie 2. po południu w głównym budynku szkolnym.

Porządek dzienny:

1. Zagajenie przez prezesa Rady nadzorczéj.
2. Sprawozdanie Dyrekcyi z czynności i rachunków za rok 1883.
3. Sprawozdanie Rady nadzorczéj i wniosek tejże o rozdzielenie czystego zysku z roku 1883.
4. Wybór 3 członków do Rady nadzorczéj.
5. Wybór członków Dyrekcyi na następne 3 lata (§. 4. stat.)

Z Rady nadzorczéj Towarzystwa kasy zaliczkowéj na powiat sądowy szczérzecki stow. zarejestr. z nieogran. poręką.

W Szczércu 19. lutego 1884.

*Jan Wuczkowski w r.* za sekretarza. — *Józef Gryczmański w. r.* prezes.

---



---

## Od administracyi.

W celu uregulowania nakładu upraszamy tych P. T. prenumeratorów, którzy dotychczas prenumeraty na rok 1884 nie zapłacili o spieszne nadesłanie ceny prenumeracyjnéj.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: *Władysław Terenkoczy.* — Z I Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.